

รายงานผลการวิจัยชั้นเรียน

เรื่อง

การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน

**The evaluation of the subject Public Mind for Community
for developing teaching methods**

โดย

นางสาวอริสา สุขสม

และ

นายอนุชา สถิตย์พงษ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณให้แก่ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน (GE137) ซึ่งได้แก่กลุ่มผู้เรียน ชุมชน คณะผู้ร่วมสอนรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการที่ร่วมกันทำให้งานสอนประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบคุณความศรัทธาและความภาคภูมิใจในการเป็น "ครู" ของตนเองที่สร้างแรงบันดาลใจและผลักดันให้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีประโยชน์แก่ทั้ง "ศิษย์" และ "ชุมชน"

อริสา สุขสม และ อรุชา สถิตพงษ์
มีนาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
รายละเอียด	
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์	4
3. ขอบเขตการวิจัย	4
4. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
6. ระเบียบวิธีวิจัย	6
7. ระยะเวลาและแผนดำเนินการเก็บข้อมูล	8
8. งบประมาณในการวิจัย	8
9. ผลการวิจัย	9
10. การอภิปรายผลและสรุป	20
11. ข้อเสนอแนะ/ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการพัฒนา	26
12. เอกสารอ้างอิง	33
13. ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	35
ภาคผนวก ข	36
ภาคผนวก ค	37
14. ประวัติผู้วิจัย	38

ชื่อเรื่อง : การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน

ผู้วิจัย : นางสาวอริสา สุขสม และ นายอนุชา สถิตย์พงษ์ สถาบัน : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปีที่พิมพ์ : 2552

สถานที่พิมพ์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

แหล่งที่เก็บรายงานการวิจัย : ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คำสำคัญ : ชุมชนกับการเรียนรู้ด้วยบริการ

ลิขสิทธิ์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทคัดย่อ

การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอนมีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรก เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่ ความรู้ตามหลักวิชาการ ได้แก่ ความรู้ด้านสังคมวิทยา ชุมชนศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสิ่งแวดล้อมศึกษา ความรู้ด้านจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียนตลอดจนการประยุกต์นำความรู้สู่การปฏิบัติจริง ประการที่สอง เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

ผู้วิจัยใช้วิธีระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สนาวิจัยประกอบด้วยห้องเรียนที่เป็นทางการ และห้องเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แก่ ชุมชนท่าทราย ชุมชนตลาดบางเขน ชุมชนเทวสุนทร ชุมชนร่วมพัฒนา ชุมชนเกาะเกร็ดและชุมชนแจ้จั่น 5 ประชากรหลักเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาควิชาการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ถือเป็น การคัดเลือกอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 150 คนและตัวแทนชุมชนเพื่อประเมินความพึงพอใจการให้บริการชุมชนของนักศึกษา ซึ่งมีจำนวน 10 กลุ่มกำหนดกลุ่มละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาใช้แบบประเมินเพื่อประเมินการทั้งก่อนและหลังเรียน (Pretest and Posttest) โดยผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ t-test และสถิติอื่นๆ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้ ส่วนการประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เก็บข้อมูลจากการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาใช้แบบประเมินวัดด้วยมาตราส่วนแบบลิเคิร์ท โดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลเวลาเดียวและอาศัยเทคนิควิธี 2 อย่างได้แก่ การสังเกตและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

ผลการศึกษาพบว่า ผลทดสอบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติ T-Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักศึกษามีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน 2.79 การประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติจริงในลักษณะการเขียนโครงการและให้บริการแก่ชุมชนได้ในระดับมาก โดยได้รับคะแนนประเมินอยู่ในระดับคะแนน 4.33 จากคะแนนเต็ม 5 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.21 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการของนักศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.11 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อผู้สอน โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.49 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก

Title : The evaluation of the subject Public Mind for Community for developing teaching methods

Researcher : Miss Arisa Suksom and Mr. Anucha Sathidpong **Institution :** DhurakijPundit University

Year of Publication : 2009

Publisher : DhurakijPundit University

Sources : DhurakijPundit University Research Center

Ke yword : community and service learning

Copy right : DhurakijPundit University

Abstract

This study originated from a need to evaluate the subject Public Mind for Community for developing teaching methods with two purposes 1) To evaluate learning achievement of students 2) To evaluate the satisfaction among stakeholders in process of learning the subject Public Mind for Community. The data was collected by pretest and posttest evaluation, questionnaire, participant observation and informal interviews of 150 Dhurakijpundit University undergraduate students who registered in subject Public Mind for Community in second session of the academic year 2009 and 300 local people from 6 communities located around DhurakijPundit University.

This study shows that posttest learning achievement scores were higher than pretest score at the .05 level of significance. The ability of students applying knowledges through service projects has scored at 4.33 from 5.00. The students have satisfied learning process by service learning project average 4.21. The communities have satisfied service project serving by students average 4.11. The students have satisfied teaching process average 4.49

1. ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์สู่สังคมโดยการจัดองค์กร หน่วยงาน กิจกรรม และผู้รับผิดชอบในการดูแลนักศึกษา ทั้งนี้ ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การอบรมสั่งสอน การจัดกิจกรรม การจัดโครงการ การจัดสิ่งแวดล้อม การให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่า ผู้เรียนจะมีลักษณะอันพึงประสงค์ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันที่จะบริหารจัดการพัฒนา ดังนั้น หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงนับเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาเพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ดังกล่าว และทุกวันนี้ให้ความสำคัญกับวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) มากขึ้น ซึ่งช่วยในการปูพื้นฐานความรู้แก่นักศึกษาควบคู่ไปกับกลุ่มวิชาชีพ (Profession Education) อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังสร้างความเป็นคนดี มีความรับผิดชอบ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนให้สอดคล้องไปกับการสร้างคนให้มีอาชีพ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2549) กล่าวให้กระชับก็คือ การศึกษาทั่วไปยุคใหม่มุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทั้งทางสติปัญญาพร้อมกับเกิดทักษะในการใช้ชีวิต เข้าใจ "ความเป็นคน" ที่มีอยู่ทั้งในตัวเองและตัวผู้อื่นซึ่งย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน สามารถอยู่รอดในสังคมภายใต้กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง และเป็นบุคคลที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

การให้คุณค่าเรื่องการเรียนรู้หลักวิชาการควบคู่ไปกับหลักคุณธรรม ตลอดจนสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวผู้เรียนส่งอิทธิพลให้การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษามีแนวโน้มเน้นวิชาบูรณาการซึ่งหมายถึง วิชาที่มีเนื้อหาพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอันประกอบไปด้วยวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ สังคมและธรรมชาติ การเรียนตามองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันต้องทำให้เกิดความพอดี ด้วยเหตุนี้ รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เปิดสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จึงเริ่มมีทิศทางของการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาไม่ว่าจะเป็นด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษา เช่นเดียวกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่แบ่งโครงสร้างหลักสูตรเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และพลศึกษา โดยกลุ่มสังคมศาสตร์เปิดรายวิชา ลักษณะเชิงบูรณาการทั้งด้านองค์ความรู้ กระบวนการเรียนการสอน และด้านคุณธรรมจริยธรรมที่นำเสนอหลายวิชาด้วยกัน

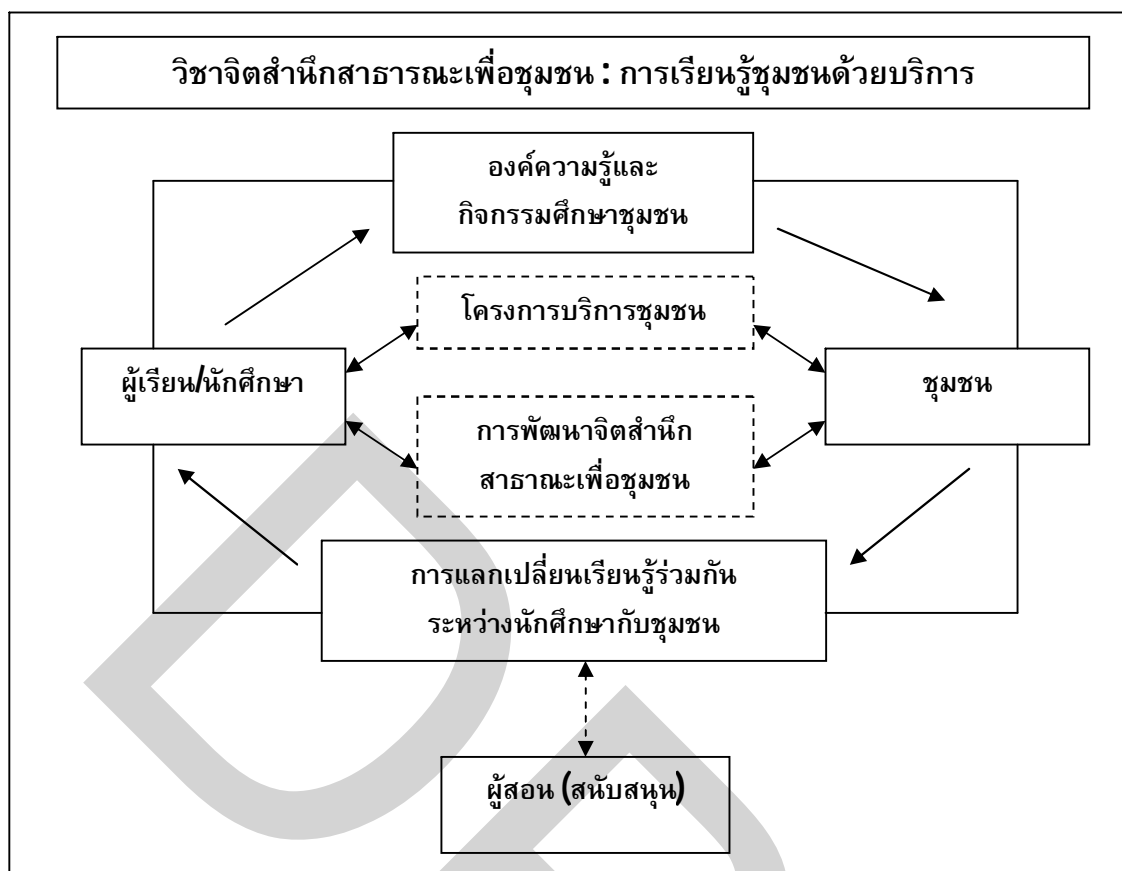
เมื่อสถาบันการศึกษามีความมุ่งมั่นสร้างบัณฑิตที่ถึงพร้อมทั้งด้านปัญญาและคุณธรรม ตลอดจนเน้นการเรียนรู้อันลึกซึ้งในหลักวิชาการและสิ่งแวดล้อมรอบตัว "ชุมชน" จึงถือเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่น่าสนใจมากที่สุด เนื่องจากเป็นแหล่งรวมความรู้ที่หลากหลายทั้งตัวคน วิถีชีวิต ปรากฏการณ์สังคมซึ่งสะท้อนทั้งในมิติความร่วมมือหรือแม้แต่ความขัดแย้ง ตลอดจนสถานที่สำคัญในชุมชนที่บ่งชี้ร่องรอยความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและสังคมภายนอกนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

คำถามสำคัญคือ "เราจะสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างไรจึงจะสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยให้ลงสู่ชุมชน ขณะเดียวกันชุมชนเองต้องได้ประโยชน์และสามารถ

พัฒนาตนเองได้” จากประสบการณ์ในอดีตบทบาทสถาบันการศึกษาต่อชุมชนแสดงออกในลักษณะภารกิจที่เรียกว่า **“การบริการชุมชน”** ซึ่งมีกิจกรรมหลายลักษณะและพัฒนาการรูปแบบอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามดึงกลุ่มคนต่างๆในสถาบันให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นโดยเฉพาะ **“นักศึกษา”** หรือ **“ผู้เรียน”** ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

มุมมองการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไปในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขปีพ.ศ. 2545 (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2549) แสดงชัดเจนถึงจุดยืนในการให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน หรือเรียกว่า **“หลักสูตรร่วม” (Co-curriculum)** ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและความรู้ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องลงในรายวิชานั้นๆ มีการกำหนดชัดเจนในประมวลรายวิชา กำหนดกิจกรรม ตารางเวลา การคิดวิเคราะห์ การสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน การลงพื้นที่ศึกษาและประเมินผลจะเป็นลักษณะ **“การเรียนรู้ด้วยบริการ (Service Learning)”** ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทั้งทางการประยุกต์ความรู้ในห้องเรียน การประยุกต์ความรู้ในชุมชนสู่ห้องเรียน ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากผู้เรียน ตลอดจนทำให้มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับใช้ประเทศชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ประการสำคัญผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นตื่นตัวที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ช่วยสร้างความเคยชินในการทำสิ่งต่างๆเพื่อผู้อื่น

ในปี 2548 หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจึงสร้าง **“วิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน”** ที่เน้นสอนผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านความรู้และทักษะทางสังคม โดยเชื่อมโยงกันระหว่างศาสตร์ต่างๆ เป็นต้นว่า สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปรัชญาและประวัติศาสตร์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งด้วยลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ยังเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับทั้งกลุ่มผู้สอนและชุมชน ควบคู่การสร้างจิตสำนึกสาธารณะภายใต้รูปแบบการศึกษาที่เรียกว่า **“การเรียนรู้ชุมชนด้วยบริการ”** ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนกับชุมชน หมายถึงการเชื่อมโยงหรือนำการเรียนรู้ (learning) ในรายวิชาหรือทักษะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนผสมเข้ากับการ **“บริการชุมชน” (community service)** มีการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาการเข้ากับประสบการณ์การบริการ (service experience) โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์ตรงในการให้บริการกับชุมชน การจัดการศึกษาดังกล่าวจึงนับเป็นรูปแบบการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง (teaching method) ซึ่งดำเนินการในรูปโครงการ (project) ที่เชื่อมโยงผู้เรียนกับชุมชนเข้าด้วยกัน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2549) และให้เกิดความตระหนักร่วมกันในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของชุมชน ตั้งแผนภาพแสดงการถอดบทเรียนสู่แนวคิดการเรียนรู้ชุมชนด้วยบริการ ดังนี้

ความน่าสนใจของรูปแบบการสอนผู้เรียนด้วยการให้บริการชุมชนจึงอยู่ที่ **“กระบวนการเรียนรู้”** ทั้งหมดเกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนภายใต้ระเบียบวิธีที่ชัดเจน หมายถึงว่า โครงการบริการชุมชนเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่คาดหวังไว้ เพื่อวัดผลภายหลังกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด หากแต่จุดที่ผู้สอนต้องการเน้นยังรวมถึง **“วิธีการได้มาซึ่งความรู้”** ก่อนนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นผลงานบริการแก่ชุมชนในท้ายที่สุด

นอกจากนั้น กระบวนการเรียนรู้ชุมชนยังผสมผสานทั้งศาสตร์ความรู้และศิลปะในการศึกษาหรือเทคนิคหลายอย่าง โดยหลักการผู้สอนจะมุ่งสอนให้ผู้เรียนรับรู้ระบบความสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมของชุมชนหลากหลายซึ่งอยู่รอบตัวพวกเขา เช่น ชุมชนที่เรียกว่ามหาวิทยาลัย รวมถึงชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยที่มีความแตกต่างกัน เช่น ชุมชนแออัด ชุมชนการค้า ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งให้เห็นว่าชุมชนเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เรื่องเล่าของชุมชนจึงเต็มไปด้วยเรื่องราวยุคอดีต ภาพที่ดำรงอยู่ปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตทั้งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่งคั่ง ความสามัคคีร่วมมือ ความขัดแย้ง ความทรุดโทรมตลอดจนปัญหาต่างๆภายในชุมชน ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ทฤษฎี แนวคิดและหลักการบางอย่างเพื่อฝึกอธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้ในชุมชนที่ศึกษาด้วย

ส่วนเทคนิคอื่นๆ ผู้สอนประยุกต์ได้แนวคิดเครื่องมือทางมานุษยวิทยาบางอย่างมาร่วมศึกษาชุมชนด้วย เช่น เทคนิคการเข้าถึงชุมชนทางบวกเพื่อเตรียมพร้อมก่อนการลงชุมชนจริงแก่ผู้เรียน แนะนำให้รู้จักเครื่องมือ ความสำคัญ ตลอดจนวิธีการนำไปใช้ศึกษาชุมชนเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจว่า

ชุมชนเป็นเช่นไร เช่น การฝึกทำแผนที่เดินดิน การฝึกสังเกต และสัมภาษณ์เพื่อค้นหาว่าชุมชนมี ปัญหาใดบ้าง กระบวนการฝึกคิด (อย่างมีหลักการ) สังเกต จดบันทึก ซักถามและวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ ในชุมชนเหล่านี้ เพื่อกระตุ้นความคิดเบื้องต้นว่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนักศึกษารู้สึก "ต้องการมีส่วนร่วม" ช่วยเหลือชุมชนหรือไม่ และควรมีบทบาทอย่างไร พร้อมอธิบายแนวทางการ พัฒนาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมรวมถึงกระบวนการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ความมุ่งหวังให้นักศึกษารับรู้ รู้จัก เข้าใจ ตลอดจนสร้างความต้องการหรือ "สำนึก" มีส่วน ร่วมเพื่อชุมชนจำต้องอาศัย "การเห็นภาพ" ที่แท้จริงของชุมชนและ "ต้องลงมือปฏิบัติ" ด้วย ทำให้ กระบวนการเรียนการสอนต้องสลับหมุนเวียนกันระหว่าง "เรียนในห้องเรียนเป็นทางการ" กับ "เรียน ในห้องเรียนของจริง" ไปพร้อมกัน หลักการดังกล่าวส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้มีลักษณะที่มีพื้นฐาน ของการวิจัย โดยเกิดจากการเรียนรู้แนวคิดร่วมกับหลักฝึกปฏิบัติอย่างมีระบบบนพื้นฐานการเฝ้าตั้ง คำถาม สังเกตและซักถามเพื่อค้นหาคำตอบอยู่ตลอดเวลา หรืออีกนัยคือสะท้อนภาพการตอบโต้ของ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับชุมชนเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ยิ่งกว่านั้น การ เรียนรู้ชุมชนด้วยบริการ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีจุดเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของการ เรียนรู้ บทบาทผู้สอนจึงเป็นเพียงผู้แนะนำเรียกว่า "ผู้อำนวยกระบวนการกลุ่ม" (Facilitator) หรือเป็นที่ บริการจัดการระบบการเรียนรู้ให้ชัดเจน คอยแนะนำและกระตุ้นให้ผู้เรียนระดมสมองแลกเปลี่ยน ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็น หรือปัญหาเร่งด่วนของชุมชนเพื่อเสนอโครงการบริการชุมชน โดย ผู้เรียนต้องพิจารณาภายใต้ศักยภาพของกลุ่มตนเองทั้งเรื่องงบประมาณ จำนวนสมาชิก และ ระยะเวลาที่กำหนดด้วยก่อนลงมือปฏิบัติ เมื่อเสร็จสิ้นจึงนำเสนอผลโดยจัดเป็นนิทรรศการ

อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงและพัฒนารายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนซึ่งจัดการเรียน การสอนนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ยังขาดการประเมินผลการเรียนรู้ในลักษณะการทำวิจัยในชั้น เรียน ด้วยเหตุนี้ คณะผู้สอนจึงเห็นควรทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนว่าเป็นเช่นไร มีความแตกต่างกันอย่างไรทั้ง ก่อนและหลังเรียน ตลอดจนประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนโดยศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มี ส่วนร่วมในรายวิชาเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนารายวิชาในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์รายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการเรียนการสอนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง "การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาจิตสำนึก สาธารณะเพื่อชุมชน" ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยโดยเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มคน ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้เรียน ปัจจุบันและชุมชนที่นำนักศึกษาลงสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย

ส่วนพื้นที่การศึกษาได้เลือกชั้นเรียนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน และพื้นที่ชุมชน ซึ่งนักศึกษาจะต้องลงไปศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ได้แก่ ชุมชนตลาดบางเขน ชุมชนเทวสุนทร ชุมชนร่วมพัฒนา ชุมชนเกาะเกร็ดและชุมชนแจ้งวัฒนะ 5 มีประเด็นหลักสำคัญในการวิจัย ดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

1.1 ความรู้ตามหลักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ความรู้ด้านสังคมวิทยา ชุมชนศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสิ่งแวดล้อมศึกษา

1.2 การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียน

1.3 การประยุกต์นำความรู้สู่การปฏิบัติจริง

2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่

2.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน

2.2 ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีวัดผลการประเมินโดยการออกแบบประเมินเพื่อวัดความรู้และระดับการมีจิตสำนึกของผู้เรียนทั้งก่อนและหลังเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ ตลอดจนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในทั้งในห้องเรียนและในพื้นที่ชุมชน ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับกลุ่มนักศึกษาและชุมชน

4. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีความพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา การแสดงออกที่จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการใช้และการรักษาสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมมีองค์ประกอบดังนี้(ไชย โพรธิสิตา,2540 และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร,2546)

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง

2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

จิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน หมายถึง การตระหนักรู้ต้นที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ชุมชนและเป็นจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

วิชาบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการตามแนวคิดปรัชญาที่เน้นการพัฒนาคนให้สามารถดำรงชีวิตและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเป็นการพัฒนารายวิชาซึ่งอาศัยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาต่างๆตามสัดส่วน ให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างมีดุลยภาพและเหมาะสม สอดคล้องให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างสมบูรณ์ทั้งด้านพฤติกรรม สภาพจิตใจ และปัญญา

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อรับทราบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งด้านความรู้ตามหลักวิชา การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ให้บริการชุมชน
2. เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

6. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากลักษณะระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองสามารถตอบวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน มีหลักวิธีดังนี้

6.1 สนามวิจัย

การอธิบาย "สนาม" ในการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา หมายถึง ที่ที่ปรากฏการณ์สังคมที่เราจะศึกษานั้นเกิดขึ้น (สฎางค์ จันทวานิช, 2546: 25) หรืออีกนัยหนึ่ง คือ สถานที่ที่นักวิจัยจะเข้าไปทำการวิจัยนั่นเอง การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกสนามวิจัยซึ่งเป็นห้องเรียนที่เป็นทางการ คือ ชั้นเรียนและห้องเรียนที่ไม่เป็นทางการแต่นับว่าเป็นห้องเรียนของจริงในการได้มาซึ่งข้อมูล ได้แก่ ชุมชนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาและกระบวนการเรียนการสอน

สนามวิจัยได้แก่ ห้องเรียนที่เป็นทางการและห้องเรียน "ของจริง"

6.2 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ศึกษาเลือกนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 อย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 150 คน และตัวแทนชุมชนเพื่อประเมินความพึงพอใจการให้บริการชุมชนของนักศึกษาซึ่งมีจำนวน 10 กลุ่มกำหนดกลุ่มละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

6.3 วิธีการเก็บข้อมูล

1) เครื่องมือการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบประเมินสองลักษณะเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา ผู้วิจัยใช้ แบบประเมินเพื่อประเมินการทั้งก่อนและหลังเรียน (Pretest and Posttest) ส่วนการประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะเก็บข้อมูลจากการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา

การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้เรียนและชุมชนจะเก็บจาก

1. นักศึกษาในรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนที่ประเมินโครงการการเรียนรู้ชุมชนด้วยการบริการ

2. การประเมินการสอนคณะผู้สอนโดยนักศึกษา

3. ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการของนักศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบประเมิน (questionnaire) วัดด้วยมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (likert scales) โดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลเวลาเดียว (cross-sectional approach) ซึ่งเป็นการนำแบบสอบถามให้นักศึกษาและชุมชนตอบคำถามโดยตรง และไม่ทำซ้ำประชากรเดิมนอกจากนี้ ผู้วิจัยอาศัยเทคนิควิธี 2 อย่างได้แก่ การสังเกต (Observation Technique) และการสัมภาษณ์ (Interview Technique) แบบไม่เป็นทางการ (informal technique) เพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับค้นหาคำตอบหรืออุปสรรคการเรียนของนักศึกษา เพื่อนำเสนอแนวทางปรับปรุงรายวิชาต่อไป

2) การวิเคราะห์และตีความข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ t-test และสถิติอื่นๆ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบว่าคำตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครบถ้วนหรือไม่ และสรุปข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะต่อไป

7. ระยะเวลาและแผนดำเนินการเก็บข้อมูล

สำหรับระยะการดำเนินการวิจัย เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2552 ถึง 31 มีนาคม 2553

แผนการดำเนินงาน	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. จัดทำโครงร่างงานวิจัย	←→					
2. รวบรวมข้อมูล		←→				
3. ลงภาคสนาม		←→			→	
4. วิเคราะห์ข้อมูล				←→	→	
5. สรุปและประมวลผล					←→	→
6. เขียนรายงานวิจัย						←→

8. งบประมาณในการวิจัย

1. หมวดค่าตอบแทน

ค่าตอบแทนนักวิจัย

5,000 บาท

2. หมวดค่าใช้จ่าย

ค่าผลิตข้อเสนอโครงการ

1,000 บาท

ค่าถ่ายเอกสาร

1,500 บาท

ค่าวัสดุ-อุปกรณ์

1,500 บาท

ค่าประมวลผลข้อมูล

1,000 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น

10,000 บาท

9. ผลการวิจัย

9.1 ข้อมูลลักษณะประชากรเบื้องต้น

นักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนทั้งสิ้น 150 คน แบ่งเป็นกลุ่มเรียนจำนวน 2 กลุ่มได้แก่

- 1) นักศึกษาไทย (กลุ่มเรียน 001) จำนวน 135 คน
- 2) นักศึกษาจีน (กลุ่มเรียน 056) จำนวน 15 คน

ตารางที่ 1 จำแนกนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ตามกลุ่มเรียน ชั้นปีและสาขา

กลุ่มเรียน	ชั้นปี / สาขา	บริหารธุรกิจ	นิเทศศาสตร์	เศรษฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์	รวม
001	ปี 1	2		113	115
	ปี 2		6		6
	ปี 3			1 (รปศ.)	1
	ปี 4	9	2	2 (รปศ.)	13
056	ปี 1	15			15
รวม		26	8	116	150

ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาไทยเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและความรู้เรื่องจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน โดยยึดจำนวนตามแบบทดสอบที่นักศึกษาไทยทำจริงและครบถ้วนทั้งก่อนและหลังเรียนซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 95 ชุด ดังนั้น ประชากรกลุ่มหลักในประเด็นดังกล่าวจึงมีจำนวนทั้งสิ้น 95 คน สามารถจำแนกตามสาขาและชั้นปีได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จำแนกประชากรตามสาขาและชั้นปี

ชั้นปี / สาขา	บริหารธุรกิจ	นิเทศศาสตร์	เศรษฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์	รวม
ปี 1	2	-	85	87
ปี 2	-	3	-	3
ปี 4	5	-	-	5
รวม	7	3	85	95

9.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

วัตถุประสงค์การเรียนการสอนรายวิชา มีเป้าประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้เรื่องทฤษฎีชุมชน ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนและสิ่งแวดล้อม สามารถเรียนรู้วิธีการศึกษาและมีส่วนร่วมกับชุมชน ตลอดจนสามารถมีฐานความรู้และมีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนในอนาคตอย่างยั่งยืน

วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนจึงประกอบด้วยแนวทางต่อไปนี้

- 1) การประเมินความรู้ตามหลักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ความรู้ด้านสังคมวิทยา ชุมชนศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสิ่งแวดล้อมศึกษา
- 2) การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียน
- 3) การประยุกต์นำความรู้สู่การปฏิบัติจริง ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

9.2.1 แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการ และจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินเพื่อประเมินการเรียนรู้ทั้งก่อนและหลังเรียน (Pretest and Posttest) ผลปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 60 คะแนน การทดสอบด้วยแบบประเมินพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักศึกษามีค่า 39.79 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่า 42.58 จึงสรุปได้ว่า ผลทดสอบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ด้วยสถิติ T-Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน 2.79

ตารางที่ 3 แสดงผลทดสอบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนด้วยสถิติ T-Test (n=95)

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	Mean	S.D.	t-test	sig
95 คน	ก่อน	39.79	8.00	4.66	.000
	หลัง	42.18	6.51		

$$P < .01 \text{ (df = 95)} \quad t_{.01} = 2.62$$

9.2.2 การประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

การประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากสะท้อนถึงผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 10 โครงการ ซึ่งมีวางแผนกิจกรรมให้มีลักษณะเชื่อมโยงกับสภาพปัญหาชุมชนและสะท้อนถึงแนวทางการแสดงจิตอาสาของนักศึกษา สรุปลักษณะโครงการในภาพรวมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แนวทางการวางแผนพัฒนาหัวข้อโครงการบริการชุมชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552				
กลุ่ม	โครงการ	ทำไมต้องทำ	ชุมชนได้อะไร	ความช่วยเหลือจากอาจารย์
1.	มูมนหนังสือสู่ชุมชน ชุมชนบางเขน	ต้องการส่งเสริมการอ่านของคนในชุมชน	มีแหล่งความรู้ในชุมชนเพิ่มขึ้น	การประชาสัมพันธ์รับบริจาคหนังสือ
2.	ตะไคร้หอมไล่ยุง ชุมชนบางเขน	พื้นที่ชุมชนบางเขนมีน้ำเน่ามาก จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง กลุ่มจึงต้องการปลูกพืชสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ไล่ยุงในชุมชน	ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ไม่มียุงรบกวน อากาศดีขึ้น	การประสานงานกับชุมชนเมื่อนักศึกษาลงพื้นที่
3.	ทำทรายสะอาดปราศจาก ขยะ ชุมชนท่าทราย	ชุมชนท่าทรายมีขยะมาก กลุ่มจึงต้องการมีส่วนช่วยลดปัญหาดังกล่าวโดยการรณรงค์และแจกอุปกรณ์ เช่น ถังดำ ไม้กวาด และช่วยเก็บขยะในชุมชน	ขยะในชุมชนลดลง ชุมชนเป็นระเบียบ ลดโลกร้อน	งบประมาณ ระยะเวลาการลงพื้นที่
4.	การจัดทำเว็บไซต์เพื่อการ ประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์ การรำไทย ชุมชนแจ้งวัฒนะ 5	การรำไทยของชุมชนแจ้งวัฒนะ 5 ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักชุมชนจึงต้องการประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์วัฒนธรรมการรำไทย	คนทั่วไปได้รู้จักการรำไทยของคนในชุมชน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เพิ่มรายได้แก่ชุมชน	การติดต่อประสานงานกับ ประธานกลุ่มรำไทย ค่าใช้จ่าย
5.	ถังขยะเพื่อชุมชน ชุมชนเกาะเกร็ด	คนในชุมชนต้องการถังขยะเพิ่มในชุมชนเนื่องจากถังขยะมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณขยะจากการท่องเที่ยว	ชุมชนมีถังขยะเพิ่มขึ้น และเป็นชุมชนที่สะอาด	ความสะดวกในการเดินทาง การติดต่อประสานงาน
6.	ดูแลปรับปรุงสนามเด็กเล่น ชุมชนท่าทราย	สร้างบรรยากาศร่มรื่น ให้เด็กในชุมชนมีสนามเด็กเล่น ชุมชนมีสถานที่พักผ่อน	ชุมชนได้มีสถานที่พักผ่อน บรรยากาศร่มรื่น	การประสานงานกับชุมชน

กลุ่ม	โครงการ	ทำไมต้องทำ	ชุมชนได้อะไร	ความช่วยเหลือจากอาจารย์
7.	ถึงขยะเพื่อชุมชน ชุมชนบางเขน	ต้องการนำถึงขยะไปให้ชุมชนเนื่องจากถึง ขยะมีน้อย ทำให้ชุมชนไม่สะอาดและดูไม่ เป็นระเบียบ	ชุมชนมีความสะอาด และเป็นระเบียบ	อุปกรณ์ ความคิดเห็นเพิ่มเติม
8.	สินค้า OTOP ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนเกาะเกร็ด	ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน	ชุมชนมีรายได้เพิ่ม ชื่อเสียงชุมชน	การติดต่อผู้นำชุมชน
9.	การทำป้ายเตือนเพื่อความ ปลอดภัยในการท่องเที่ยว ชุมชนเกาะเกร็ด	ป้ายบอกเส้นทางสัญญาณในชุมชนไม่ ชัดเจน โดยเฉพาะทางโค้งระหว่างเส้นทาง สัญญาณในชุมชน	ชุมชนมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น และช่วยปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนให้ เห็นความสำคัญเรื่องความ ปลอดภัย	ค่าใช้จ่าย คำปรึกษาจากอาจารย์
10.	ซ่อมแซมสะพานและทาสี ชุมชนบางเขน	สะพานเก่าชำรุดอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ คนที่สัญจรในชุมชน	ชุมชนได้สะพานใหม่ ปลอดภัยและ แข็งแรง	ติดต่อชุมชนเรื่องสะพาน เงิน

สำหรับเกณฑ์การประเมินโครงการบริการชุมชนประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 4 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยจากแบบวัดผลการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษาที่
เรียนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน (n = 150 คน)

มิติ	Mean	S.D.	ความหมาย
1. การประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง	3.92	1.43	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่เรียนวิเคราะห์สภาพชุมชนและริเริ่มปฏิบัติงานบริการชุมชนใน ระดับมาก
2. ข้อเสนอโครงการ	4.66	0.82	นักศึกษาสามารถเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ใน ระดับมากที่สุด
3. การมีจิตอาสาเพื่อชุมชน	4.34	1.89	โครงการที่นักศึกษาจัดโดยมุ่งหวังให้บริการชุมชนได้แสดงถึงการมีจิตอาสาเพื่อชุมชนใน ระดับมาก
4. การให้บริการชุมชน	4.40	2.05	นักศึกษามีส่วนร่วมให้บริการชุมชนและมีการประเมินผลความสำเร็จภายหลังเสร็จสิ้นโครงการใน ระดับมาก
รวม	4.33	4.40	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติจริงในลักษณะการเขียนโครงการและให้บริการแก่ชุมชนได้ในระดับมาก

การแปลผล

4.50-5.00	ปฏิบัติมากที่สุด
3.50-4.49	ปฏิบัติมาก
2.50-3.49	ปฏิบัติปานกลาง
1.50-2.49	ปฏิบัติน้อย
1.00-1.49	ปฏิบัติน้อยมาก

**9.3 การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชา
จิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน**

ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน ผู้วิจัยใช้แบบประเมิน (questionnaire) วัดด้วยมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (likert scales) โดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลเวลาเดียว (cross-sectional approach) ซึ่งเป็น

การนำแบบสอบถามให้นักศึกษาและชุมชนตอบคำถามโดยตรงและไม่ทำซ้ำประชากรเดิม สรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

1) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน

หัวข้อประเมิน	Mean	Std. Deviation	ความหมาย
ก่อนเรียนและก่อนเข้าร่วมโครงการท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่ในระดับใด	3.48	.867	มาก
หลังเรียนและเข้าร่วมโครงการท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่ในระดับใด	4.18	.609	มาก
ความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมต่างๆโครงการ	4.19	.659	มาก
ความรู้หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ	4.42	.564	มากที่สุด
ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดโครงการ	3.99	.786	มาก
ความรู้ความสามารถของผู้สอน	4.49	.596	มากที่สุด
ความเหมาะสมของงบประมาณที่จัดสรรแก่นักศึกษาเพื่อทำโครงการ	4.02	.691	มาก
หลังเข้าร่วมโครงการนักศึกษาต้องการทำความดีเพื่อสังคมมากขึ้น	4.40	.612	มากที่สุด
การดูแลเอาใจใส่ของผู้สอน	4.47	.631	มากที่สุด
ความประทับใจจากการเข้าร่วมโครงการ	4.49	.687	มากที่สุด
เฉลี่ยภาพรวม	4.21	.42555	มาก

การแปลผล

4.50-5.00	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.50-4.49	ความพึงพอใจมาก
2.50-3.49	ความพึงพอใจปานกลาง
1.50-2.49	ความพึงพอใจน้อย
1.00-1.49	ความพึงพอใจน้อยมาก

2) ผลความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน แบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม และคิดโครงการบริการชุมชนจำนวน 10 โครงการซึ่งมีลักษณะกิจกรรมสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบในชุมชน ตลอดจนภายหลังการดำเนินการเสร็จสิ้นได้มีการประเมินความพึงพอใจจากชุมชนต่อโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 300 คน สรุปตาม ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา				
กลุ่ม	โครงการ	ทำไมต้องทำ	ชุมชนได้อะไร	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ของชุมชนต่อโครงการบริการ ชุมชนของนักศึกษา
1	มุมหนังสือสู่ชุมชน ชุมชนบางเขน	ต้องการส่งเสริมการอ่านของคนในชุมชน	มีแหล่งความรู้ในชุมชนเพิ่มขึ้น	4.24
2	ตะไคร้หอมไล่ยุง ชุมชนบางเขน	พื้นที่ชุมชนมีน้ำเน่ามากจึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง กลุ่มจึงต้องการปลูกพืชสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ไล่ยุง โดยให้ชุมชนพึ่งตนเอง	ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นไม่มียุง รบกวน อากาศดีขึ้น	4.35
3	ทำทรายสะอาดปราศจากขยะ ชุมชนท่าทราย	ชุมชนท่าทรายมีขยะมาก กลุ่มจึงต้องการมีส่วน ช่วยลดปัญหาดังกล่าวโดยการรณรงค์และแจก อุปกรณ์ เช่น ถุงดำ ไม้กวาด และช่วยเก็บขยะใน ชุมชน	ขยะในชุมชนลดลง ชุมชนเป็นระเบียบ ลดโลกร้อน	4.33
4	เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์กลุ่ม อนุรักษ์วัฒนธรรมการรำไทย ชุมชนแจ้งวัฒนะ 5	การรำไทยของชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักชุมชน จึงต้องการประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์วัฒนธรรมการ รำไทย	คนทั่วไปได้รู้จักการรำไทยของคนใน ชุมชน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เพิ่มรายได้แก่ชุมชน	4.23
5	ถังขยะเพื่อชุมชน ชุมชนเกาะเกร็ด	คนในชุมชนต้องการถังขยะเพิ่มในชุมชนเนื่องจาก ถังขยะมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณขยะ จากการท่องเที่ยว	ชุมชนมีถังขยะเพิ่มขึ้น และเป็นชุมชนที่สะอาด	4.38
6	ทาสีสันสนามเด็กเล่น ชุมชนท่าทราย	ปรับปรุงและสร้างบรรยากาศร่มรื่นให้เด็กในชุมชนมี สนามเด็กเล่นที่สวยงาม ปลอดภัย ชุมชนมีสถานที่ พักผ่อน	ชุมชนได้มีสถานที่พักผ่อนสวยงาม บรรยากาศดีขึ้น	4.05

กลุ่ม	โครงการ	ทำไมต้องทำ	ชุมชนได้อะไร	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ของชุมชนต่อโครงการบริการ ชุมชนของนักศึกษา
7	ถึงขยะเพื่อชุมชน ชุมชนบางเขน	ต้องการนำขยะไปให้ชุมชนเนื่องจากถึงขยะมี น้อย ทำให้ชุมชนไม่สะอาดและดูไม่เป็นระเบียบ	ชุมชนมีความสะอาด และเป็นระเบียบ	4.04
8	สินค้า OTOP ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนเกาะเกร็ด	ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน	ชุมชนมีรายได้และชื่อเสียงชุมชนเพิ่มขึ้น	3.81
9	โครงการป้ายเตือนภัยจราจร ชุมชนเกาะเกร็ด	ป้ายบอกเส้นทางจราจรในชุมชนไม่ชัดเจน โดยเฉพาะทางโค้งระหว่างเส้นทางสัญจรในชุมชน	ชุมชนมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น และช่วย ปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนให้เห็นความสำคัญ เรื่องความปลอดภัย	3.32
10	ซ่อมแซมสะพานและทาสี ชุมชนบางเขน	สะพานเก่า/ชำรุดอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่คนที่ สัญจรในชุมชน	ชุมชนได้สะพานใหม่ ปลอดภัยและ แข็งแรง	4.35
ค่าเฉลี่ยภาพรวมระดับความพึงพอใจของชุมชนต่อโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา = 4.11				

3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

ข้อมูลเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอนในส่วนนี้ เก็บจากการจัดทำข้อมูลประเมินผลการสอนของอาจารย์ผู้สอน โดยสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยผลประเมินความพึงพอใจมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงผลประเมินความความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

เรื่อง	ระดับความพึงพอใจกลุ่มผู้สอนโดยเฉลี่ย	ความหมาย
1. มีการนำประสบการณ์และเหตุการณ์จริงมาประกอบการเรียนการสอน	4.48	มาก
2. มีวิธีการสอนที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน	4.49	มาก
3. มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย	4.42	มาก
4. การสั่งงานเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.52	มากที่สุด
5. ให้โอกาสนักศึกษาซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.50	มากที่สุด
6. แนะนำเรื่องความปลอดภัยและความดีงาม	4.42	มาก
7. ตรวจสอบและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอ	4.32	มาก
8. มีการใช้คำพูดและกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์	4.52	มากที่สุด
9. ตรงต่อเวลา	4.61	มากที่สุด
10. ได้รับความรู้จากการเรียนวิชานี้	4.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	มาก

** ที่มาข้อมูล : สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การแปลผล

4.50-5.00	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.50-4.49	ความพึงพอใจมาก
2.50-3.49	ความพึงพอใจปานกลาง
1.50-2.49	ความพึงพอใจน้อย
1.00-1.49	ความพึงพอใจน้อยมาก

10. การอภิปรายผลและสรุป

การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน มีวัตถุประสงค์หลักสองประการ ประการแรก เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่ ความรู้ตามหลักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ความรู้ด้านสังคมวิทยา ชุมชนศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชนและสิ่งแวดล้อมศึกษา การพัฒนาด้านจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียน ตลอดจนการประยุกต์นำความรู้สู่การปฏิบัติจริง ประการที่สอง เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

ผู้วิจัยใช้วิธีระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สนามวิจัยประกอบด้วยห้องเรียนที่เป็นทางการและห้องเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แก่ ชุมชนท่าทราย ชุมชนบางเขน ชุมชนเทวสุนทร ชุมชนร่วมพัฒนา ชุมชนเกาะเกร็ด และชุมชนแจ้งวัฒนะ 5 กลุ่มประชากรหลักเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งถือเป็นการคัดเลือกอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 150 คน และตัวแทนชุมชนเพื่อประเมินความพึงพอใจการให้บริการชุมชนของนักศึกษาซึ่งมีจำนวน 10 กลุ่มกำหนดกลุ่มละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาใช้แบบประเมินเพื่อประเมินการทั้งก่อนและหลังเรียน (Pretest and Posttest) โดยผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ t-test และสถิติอื่นๆ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้ ส่วนการประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เก็บข้อมูลจากการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา

การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาใช้แบบประเมินวัดด้วยมาตราส่วนแบบลิเคิร์ตโดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลเวลาเดียว และอาศัยเทคนิควิธี 2 อย่างได้แก่ การสังเกตและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผลการประเมินตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

1.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา ด้วยแบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ทั้งก่อนและหลังเรียนสรุปได้ว่า ผลทดสอบความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนด้วยสถิติ T-Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน 2.79

จากคะแนนก่อนและหลังเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ 2.79 หรือประมาณ 3 คะแนน ผู้วิจัยได้อาศัยการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์ร่วมกับให้นักศึกษาเขียนความรู้สึกก่อนเรียนประกอบการอธิบายประกอบผลการทดสอบได้ว่า ก่อนเรียนระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชา รวมถึงความรู้เรื่องจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนได้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่ามีวิชาดังกล่าวเป็นวิชาที่สอนเกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของชุมชน ผู้คน สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีการศึกษาชุมชนด้วยการลงพื้นที่จริง เป็นการเรียนที่เน้นการฝึกปฏิบัติตั้งตัวอย่างข้อความที่บันทึกโดยนักศึกษาต่อไปนี้

“เป็นวิชาที่เรียนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน”

“ฝึกปฏิบัติทำงานจริง ใกล้ชิดชุมชน”

“ช่วยแก้ปัญหาชุมชน”

“นำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก้ปัญหาให้กับชุมชน”

ที่มา : การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนก่อนเรียน
โดยการเขียนและสัมภาษณ์ผู้เรียน เดือนตุลาคม 2552

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาในแง่เป้าประสงค์ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังมองว่าการลงชุมชนมีเป้าหมายเป็นไปเพื่อ “ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน” หรือมองวิชาในลักษณะของการทำกิจกรรมมากกว่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนา” ซึ่งการรับรู้เหล่านี้ผ่านการบอกเล่าจากรุ่นพี่ที่บอกต่อกันมาเป็นหลักและยังไม่ตรงกับเป้าประสงค์ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนนัก ขณะที่ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสาเพื่อชุมชน ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ตั้งตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“การอยู่ในสังคมโดยทำตนให้มีประโยชน์”

“บำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน”

“เพิ่มความรับผิดชอบต่อสังคม”

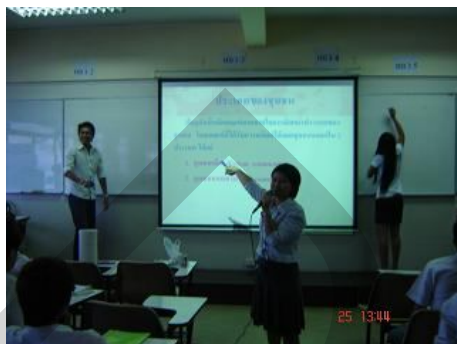
“นึกถึงเพื่อร่วมโลก”

“กระตุ้นนักศึกษาให้รู้ว่าทำอะไรแก่ชุมชนได้บ้าง”

ที่มา : การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนก่อนเรียน
โดยการเขียนและสัมภาษณ์ผู้เรียน เดือนตุลาคม 2552

ในแง่นี้ สามารถสรุปได้ว่า ประเด็นความรู้เรื่องชุมชนและความเชื่อมโยงกับตัวผู้เรียนนั้น ผู้เรียนมีการรับรู้ในเชิงความคิดเห็นเชิงบวกเป็นพื้นฐาน อีกทั้งมองตัวเองในฐานะผู้เข้าร่วม

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอยู่แล้ว หากแต่ยังขาดทักษะและความรู้เชิงวิชาการหรือเครื่องมือการศึกษาชุมชนที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนได้เสริมให้แก่นักศึกษาในระหว่างการเรียน จึงทำให้คะแนนการประเมินเชิงความรู้พื้นฐานมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ภายหลังจากทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แต่อย่างไรก็ดี ผลในทางสถิติถือว่าค่าคะแนนถือว่าเป็นความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

1.2 การประเมินด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสะท้อนถึงผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงของผู้เรียนด้วยการประเมินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 10 โครงการ โดยใช้เกณฑ์ประเมิน 4 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 การประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง พบว่านักศึกษาสามารถนำความรู้ที่เรียนวิเคราะห์สภาพชุมชน และริเริ่มปฏิบัติงานบริการชุมชนในระดับมาก มิติที่ 2 ข้อเสนอโครงการ นักศึกษาสามารถเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ในระดับมากที่สุด มิติที่ 3 การมีจิตอาสาเพื่อชุมชน โครงการที่นักศึกษาจัดโดยมุ่งหวังให้บริการชุมชนได้แสดงถึงการมีจิตอาสาเพื่อชุมชนในระดับมาก มิติที่ 4 การให้บริการชุมชน นักศึกษามีส่วนร่วมให้บริการชุมชนและมีการประเมินผลความสำเร็จภายหลังเสร็จสิ้นโครงการในระดับมาก

จากทั้ง 4 มิติพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับที่น่าพอใจ นับตั้งแต่มิติแรกเรื่องความสามารถนักศึกษาที่นำความรู้ที่เรียนในห้องไปฝึกปฏิบัติศึกษาสภาพชุมชนที่มีอยู่จริงแล้วนำกลับมาวิเคราะห์ ถกเถียง และหาข้อสรุปร่วมกันภายหลังจากกลับจากชุมชนได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า มิติที่ 2 ข้อเสนอโครงการ ซึ่งเป็นการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติในลักษณะการเขียนเสนอโครงการแก่ผู้สอนเพื่อขออนุมัติงบประมาณในการฝึกปฏิบัติให้บริการชุมชน เป็นมิติที่ได้รับการประเมินว่าสามารถปฏิบัติได้สูงสุด คืออยู่ในระดับ **มากที่สุด** จึงนับว่าเป็นสัญญาณการเรียนรู้สู่การปฏิบัติของผู้เรียนที่ดีมากทางหนึ่ง เนื่องจากการวางแผนเพื่อเสนอโครงการถือเป็น "เข็มทิศ" ที่สำคัญสำหรับการลงมือปฏิบัติจริงและยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในการนำเอาทฤษฎีแนวคิดที่เรียนรู้อันนำไปสำรวจชุมชนจริงแล้วสามารถกลับมาวิเคราะห์สภาพปัญหา

เขียนโครงการเสนอผู้สอนได้ ทั้งนี้ ในระหว่างกระบวนการวางแผน ผู้สอนจะย้ำเตือนผู้เรียนเสมอถึงหลักการสำคัญของการจัดทำโครงการนั่นคือ **“เหตุใดต้องการทำโครงการนี้และชุมชนได้ประโยชน์อย่างไร”** นักศึกษาต้องตอบคำถามนี้ให้ได้อย่างถ่องแท้ก่อนลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ โครงการที่ผ่านการอนุมัติยังสะท้อนถึงการแสดงจิตอาสาเพื่อชุมชนและมีการลงมือให้บริการพร้อมประเมินผลจากชุมชนอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ข้อมิติที่ 3 การมีจิตอาสาเพื่อชุมชนเป็นข้อที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุดคือ 4.34 เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่วางแผนกิจกรรมเพื่อให้บริการชุมชน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนในลักษณะรักษาทักษะสมบัติส่วนรวมตามด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนรักบ้านตนเอง หากแต่ยังมีส่วนน้อยมากที่เปิดโอกาสหรือดึงคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ

ภาพรวมสรุปได้ว่า นักศึกษสามารถนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติจริงในลักษณะการเขียนโครงการและให้บริการแก่ชุมชนได้ในระดับมาก โดยได้รับคะแนนประเมินอยู่ในระดับคะแนน 4.33 จากคะแนนเต็ม 5

การศึกษาสภาพชุมชนโดยการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง

การแสดงผลดำเนินโครงการบริการชุมชนของนักศึกษา รายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

2. การประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

การให้ความสำคัญแก่เรื่องความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในรายวิชาเป็นสิ่งจำเป็น และสมควรได้รับการประเมินผลเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาต่อไป งานวิจัยนี้จึงพยายามศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมแต่ละฝ่ายอย่างรอบด้าน ทั้งความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน ซึ่งปรากฏผลวิจัยดังนี้

2.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน

เนื่องจากรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนจัดการเรียนการสอนในลักษณะ โครงการเรียนรู้ชุมชนด้วยการบริการ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลผู้เข้าร่วมโครงการหรือนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชานี้ หากพิจารณารายชื่อผลการวิจัยชี้ว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในประเด็นเรื่องความรู้หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ความรู้ความสามารถของผู้สอนและการดูแลเอาใจใส่ของผู้สอน หลังเข้าร่วมโครงการนักศึกษาต้องการทำความดีเพื่อสังคมมากขึ้นตลอดจนเกิดความประทับใจจากการเข้าร่วมโครงการ โดยประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้สอนต้องร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนด้วย นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และก่อให้เกิดความสนิทสนมไว้วางใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ประการสำคัญ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานสภาพความเป็นจริงนี้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียน และต้องการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมโดยมีผู้สอนคอยสนับสนุนและเอื้ออำนวยด้านความรู้และการจัดการ ส่วนข้อที่ได้รับคะแนนประเมินในระดับมาก ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องด้านการจัดการไม่ว่าจะเป็นความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ สถานที่การจัดกิจกรรมและงบประมาณที่ทางผู้สอนจัดสรรแก่นักศึกษาเพื่อใช้เป็นทรัพยากรในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน สรุปได้ว่า ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.21 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก

การมีส่วนร่วมของผู้สอนในการจัดโครงการและกิจกรรมในชั้นเรียนและชุมชน

2.2 ความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า โครงการที่ได้รับความพึงพอใจระดับมากที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่งโครงการ “ถึงขยะเพื่อชุมชน ชุมชนเกาะเกร็ด” ได้รับความพึงพอใจสูงสุดคือ 4.38 ซึ่งเป็นกลุ่มที่วิเคราะห์แนวทางการให้บริการแก่ชุมชนว่าต้องการถึงขยะเพิ่มในชุมชน เนื่องจากถึงขยะมีน้อยไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณขยะจากการท่องเที่ยว การให้บริการจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ชุมชนสะอาดและมีถึงขยะเพิ่มมากขึ้น อันดับที่สองได้รับความพึงพอใจ 4.35 มีสองโครงการได้แก่โครงการ “ตะไคร้หอมไล่ยุง ชุมชนบางเขน” มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือชุมชนบางเขนเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีน้ำเน่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง กลุ่มจึงต้องการปลูกพืชสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ไล่ยุงและชี้ให้ชุมชนรู้จักคุณสมบัติของพืชสมุนไพรในการขับไล่ยุงในชุมชน และโครงการเรื่อง “ซ่อมแซมสะพานและทาสี ชุมชนบางเขน” เนื่องจากผู้เรียนวิเคราะห์สภาพสะพานในชุมชนมีลักษณะเก่าชำรุดอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่คนที่สัญจรในชุมชนการให้บริการของนักศึกษาย่อมทำให้ชุมชนได้สะพานใหม่ ปลอดภัยและแข็งแรงมากขึ้น ส่วน “โครงการป้ายเตือนภัยจราจรชุมชนเกาะเกร็ด” ซึ่งเป็นโครงการจัดทำป้ายบอกเส้นทางจราจรในชุมชนให้ชัดเจน โดยเฉพาะทางโค้งระหว่างเส้นทางสัญจรในชุมชนเป็นโครงการที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุด คือ 3.32 ทั้งนี้มีเหตุผลหลักมาจากการประชาสัมพันธ์โครงการแก่ชุมชนของผู้เรียนมีน้อย จึงยังไม่สามารถทำให้ชุมชนรับทราบการเข้ามาทำกิจกรรมภายในชุมชนได้อย่างกว้างขวาง

ภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการของนักศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.11 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากโครงการที่กลุ่มผู้เรียนวางแผนกิจกรรมบริการชุมชนล้วนแต่มีเหตุผลเพื่อมุ่งตอบสนอง “สภาพปัญหาและความต้องการ” ของชุมชนเป็นสำคัญโดยมีคณะผู้สอนเป็นฝ่ายสนับสนุนหรือเอื้ออำนวยความสะดวกให้ อย่างไรก็ตามกรณีผลการประเมินบางกลุ่มที่ไม่สูงมาก อาจเป็นผลมาจากการเลือกพื้นที่ชุมชนของกลุ่มผู้เรียน เช่น กรณีชุมชนเกาะเกร็ดซึ่งเป็นชุมชนแหล่งท่องเที่ยวและเป็นชุมชนใหม่ที่นักศึกษาเพิ่งเข้าไปทำกิจกรรมเป็นปีแรกเมื่อเทียบกับชุมชนอื่น ๆ จึงทำให้คนในชุมชนยังไม่คุ้นชิน รวมถึงทำให้การเข้าไปประชาสัมพันธ์ภายในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมบริการจากนักศึกษาไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงจึงส่งผลต่อคะแนนการประเมินโครงการบริการชุมชน

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน ผู้สอนนับเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพอใจผู้สอนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.49 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การตรงต่อเวลาของผู้สอน การสั่งงานเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การให้โอกาสนักศึกษาซักถามและแสดงความคิดเห็น มีการใช้คำพูดและกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ตลอดจนได้รับความรู้จากการเรียนวิชานี้

ส่วนประเด็นที่ได้รับคะแนนประเมินน้อยที่สุดคือ 4.32 เรื่องตรวจและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะวิชามีการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติตลอดภาคการศึกษาและ

ประมวลผลด้วยการสอบปลายภาคครั้งเดียว พร้อมกันนี้จะใช้วิธีการรับชิ้นงานเพื่อให้คะแนนในช่วงปลายภาคเรียนพร้อมกันทุกชั้น จึงทำให้ไม่มีการตรวจชิ้นงานและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอ

11. ข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการพัฒนา

การประเมินผลความพึงพอใจของรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน มีประเด็นข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาโดยสรุปได้ดังนี้

11.1 ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน

1) ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

มีข้อสังเกตก่อนเรียนว่านักศึกษาเข้ามาให้ความสนใจวัตถุประสงค์รายวิชาเป็นไปลักษณะ “กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์” มากกว่าเป็นกระบวนการศึกษาหรือเรียนรู้ชุมชนด้วยการฝึกปฏิบัติจริง

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาสำหรับผู้สอนคือต้องสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของรายวิชาว่าเป็นการเรียนรู้ชุมชนด้วยการฝึกปฏิบัติจริง กิจกรรมต่างๆในรายวิชาจึงเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับใช้เรียนรู้ชุมชน และการเกิดจิตอาสาของผู้เรียนถือเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้นั้น

2) ความเข้าใจเรื่องจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนกับการปฏิบัติจริง

การประเมินความรู้เรื่องจิตสำนึกสาธารณะส่วนใหญ่ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจดีทั้งก่อนและหลังเรียน แต่ทั้งนี้ คะแนนที่ได้ไม่สามารถใช้อ้างอิงในเชิงพฤติกรรมได้ว่านักศึกษาจะมีการแสดงจิตอาสาอย่างน้อยเพียงใด อีกนัยคือ ค่าคะแนนที่ได้เป็นเพียงการวัดเชิงความรู้แต่ไม่สามารถสร้างเป็นข้อสรุปยืนยันถึงการแสดงออกด้านการมีจิตอาสาได้ทั้งหมด

ข้อจำกัดดังกล่าวจึงนำไปสู่วิธีการพัฒนาการสอนคือการออกแบบกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงแล้วประเมินผลนั้นคือการนำผู้เรียนลงชุมชนเพื่อให้มองเห็น “ของจริง” ตลอดจนเน้นย้ำระหว่างกระบวนการเรียนการสอนในเรื่องการฝึกปฏิบัติอันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนได้อย่างแท้จริงหรือที่เรียกว่า **“เรียนให้เข้าใจและทำให้รู้จริง”**

11.2 การนำความรู้สู่การปฏิบัติ

1) การมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการส่วนใหญ่ของผู้เรียนวางแผนกิจกรรมเพื่อให้บริการชุมชนโดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนในลักษณะรักษาทริภังค์สัมพันธ์ส่วนรวม ตามด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนรักบ้านตนเองและเป็นการลงไปให้บริการในลักษณะ “นักศึกษาเป็นผู้กระทำการ” หากแต่ยังมีส่วนน้อยมากที่เปิดโอกาสหรือดึงคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ

2) การประชาสัมพันธ์โครงการ

ผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ ในบางครั้งโครงการของกลุ่มนักศึกษาหลายกลุ่มมีหลักการที่ดี แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงชุมชน ทั้งนี้อาจมีปัจจัยเรื่องขนาดพื้นที่ชุมชนและความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนจึงทำให้การให้บริการไม่สามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างแท้จริง

แนวทางการพัฒนาการสอนให้บรรลุเป้าประสงค์การนำความรู้สู่การปฏิบัติ จึงควรประสานความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับนักศึกษาให้มากขึ้น ผลที่ได้ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการพัฒนาจิตอาสาเพื่อชุมชนของนักศึกษา และชุมชนเองก็ได้พัฒนาจิตสำนึกรักชุมชนไปพร้อมกัน วิธีการที่คืออย่างหนึ่งคือ ในระหว่างการวิเคราะห์สภาพปัญหาและวางแผนกิจกรรมของนักศึกษา ผู้สอนควรเน้นย้ำเรื่องการมีส่วนร่วมจากชาวบ้าน และช่วยให้คำชี้แนะแก่นักศึกษาเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้าร่วม ประการสำคัญ กิจกรรมที่ให้บริการควรเน้นการให้บริการที่ชาวบ้านได้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นั่นหมายถึง การให้บริการของนักศึกษาไม่ควรมุ่งเข้าไปเพื่อ "ให้สิ่งของ" แต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ควรเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกความรู้หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่ชาวบ้านและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ อีกนัยคือ การใช้หลักสังคมสงเคราะห์เข้าไปจับกับกิจกรรมทำให้กิจกรรมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วยตนเอง นอกจากนี้ การเพิ่มโอกาสแก่ชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมควรให้ชุมชนได้รับทราบการลงพื้นที่ของนักศึกษาด้วย ทั้งนี้ คณะผู้สอนอาจเพิ่มการประสานงานกับชุมชนและติดตามนักศึกษาเมื่อลงชุมชนทำกิจกรรมบริการชุมชนให้มากขึ้น และก่อนทำกิจกรรมบริการชุมชน ผู้สอนควรสนับสนุนให้นักศึกษามีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ชาวบ้านว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด ชาวบ้านสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรและจะได้รับประโยชน์ใดบ้าง เป็นต้น

3) การประยุกต์ความรู้กับองค์ความรู้อื่นๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีกลุ่มนักศึกษาในกลุ่มหนึ่งพยายามประยุกต์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้าสู่การจัดกิจกรรมบริการชุมชน นั่นคือ กลุ่มตะไคร้หอมไล่ยุง ชุมชนบางเขน ซึ่งได้นำเอาความรู้พืชสมุนไพรเข้ามาประยุกต์กับวิธีให้บริการชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้รู้จักคุณประโยชน์ของพืชพื้นบ้านและรู้จักปลูกไว้ใช้เอง ไม่ต้องใช้สารเคมีในการไล่ยุง สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้นและนักศึกษาเองได้เรียนรู้วิธีกำจัดยุงด้วยภูมิปัญญาดั้งเดิม

ด้วยเหตุนี้ การสอนควรมีแนวทางพัฒนาให้กลุ่มนักศึกษาสามารถประยุกต์กิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมภายในชุมชน และดึงเอาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามาผนวกร่วมเสริมในกิจกรรม ก็จะทำให้กิจกรรมมีคุณค่าและชุมชนได้รับประโยชน์ตลอดจนเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษามากขึ้น

11.3 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

1) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ “โครงการเรียนรู้ชุมชนด้วยการบริการ” โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความรู้หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ความรู้ความสามารถของผู้สอนและการดูแลเอาใจใส่ของผู้สอน หลังเข้าร่วมโครงการนักศึกษาต้องการทำความดีเพื่อสังคมมากขึ้น ตลอดจนเกิดความประทับใจจากการเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องการจัดตารางทั้งด้านระยะเวลา สถานที่ งบประมาณที่ได้รับแม้ว่าจะได้รับการประเมินในระดับมาก หากแต่เมื่อมีการสัมภาษณ์และให้เขียนข้อเสนอแนะพบว่านักศึกษาไม่น้อยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงข้อสังเกตของผู้เรียนจากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะผู้สอน

ข้อสังเกต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ชุมชน	7	22.57
เป็นกิจกรรมที่ดี	6	19.35
อาจารย์ใจดี/สอนดี	5	16.13
อยากให้มีอีก	4	12.90
นักศึกษาเยอะเกินไป	3	9.68
ควรใช้เวลาในการสำรวจมากกว่านี้และให้เข้าถึงกว่านี้	3	9.68
อยากให้มีการสำรวจชุมชนด้านอื่นๆ	1	3.23
อยากให้มีการสำรวจชุมชนอื่นที่ไกลจากมทบ.	1	3.23
อยากให้มีการช่วยเหลือชุมชนในชนบท/บ้านเด็กอ่อน/คนพิการ	1	3.23
รวม	31	100.00

จากข้อมูลในตาราง มีประเด็นที่ควรนำมาพัฒนาการสอนให้น่าสนใจได้ดังนี้
 ก. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม มีผู้เรียนเสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการสำรวจและเวลาในการทำกิจกรรมกับชุมชนให้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี แนวทางการพัฒนาเรื่องนี้ต้องทบทวนการกำหนดจำนวนครั้งในการศึกษาชุมชนเพื่อความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง และต้องพิจารณาอิงกับจำนวนกลุ่มนักศึกษาด้วย เนื่องจากภาคเรียนที่วิจัยชั้นเรียนมีจำนวนนักศึกษา 150 คนทำให้วิธีการจัดการศึกษาลงชุมชนเป็นไปด้วยความยากลำบาก เช่น จากเดิมกำหนดเวลาศึกษาชุมชนตลาดบางเขนไว้สองครั้งก็ต้องลดจำนวนเหลือหนึ่งครั้ง โดยแบ่งกลุ่มนักศึกษาลงพื้นที่ครั้งละ 70-80 คน เพื่อมีให้จำนวนคนกระทบต่อชุมชนและเพียงพอกับจำนวนรถที่ให้บริการรับส่ง ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกว่าระยะเวลาในการศึกษาชุมชนมีน้อยเกินไป ดังนั้น ทางแก้เบื้องต้นคือการกำหนดกลุ่ม

เรียนของนักศึกษาให้มีจำนวนที่เหมาะสม ซึ่งคณะผู้สอนมีความคิดเห็นไว้ว่าไม่ควรเกินกลุ่มเรียนละ 60-80 คนจึงจะเป็นจำนวนที่เหมาะสมที่สุด

ข. สถานที่หรือชุมชน พื้นที่ศึกษาในภาคเรียนนี้เป็นชุมชนในเมืองทั้งสิ้น แม้จะมีความหลากหลายเช่น เป็นชุมชนการค้า ชุมชนเก่า ชุมชนแหล่งเที่ยว แต่นักศึกษายังคงมีความรู้สึกว่าเป็นชุมชนเมืองและมีความต้องการศึกษาชุมชนต่างจังหวัด ซึ่งช่วยทำให้เกิดการเปรียบเทียบลักษณะและความแตกต่างของชุมชนที่เป็นจริงมากขึ้น ในอดีตรายวิชาเคยกำหนดให้มีการศึกษาชุมชนต่างจังหวัดด้วย ได้แก่ ชุมชนบ้านไร่ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แต่เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้การจัดการในภาคเรียนนี้กำหนดพื้นที่ศึกษาไว้เป็นชุมชนในเมือง ดังนั้น หากจะพัฒนาการสอนให้ศึกษาชุมชนหลากหลายยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องทบทวนเรื่องงบประมาณและจำนวนนักศึกษาให้มีความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

ค. จำนวนนักศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งคือจำนวนนักศึกษาที่มีจำนวนมากและไม่เหมาะสมหากเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สอน ทำให้การดูแลนักศึกษาและการจัดการโครงการเป็นไปด้วยความลำบาก วิธีการแก้ไขอย่างหนึ่งของคณะผู้สอนคือการมอบหมายให้นักศึกษารุ่นพี่ที่ลงทะเบียนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือ "staff" ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีพี่เลี้ยงหลัก 1 คนและผู้สอนทำหน้าที่คอยเอื้ออำนวยความสะดวกให้ โดยภายหลังจบการเรียนการสอนถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถเข้าถึงกลุ่มนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปี 1 ได้ง่ายทำให้การสื่อสารและการยอมรับมีสูง

จากการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยการจัดกลุ่มและมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น คือ การสนับสนุนให้มีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มนักศึกษาเมื่อลงพื้นที่ศึกษาชุมชน ซึ่งขณะนี้ ผู้สอนอาจเชิญชวนรุ่นพี่ที่เคยลงทะเบียนวิชานี้มาคอยดูแลรุ่นน้อง หรือกำหนดหัวหน้ากลุ่มรุ่นพี่ที่มีความรับผิดชอบและเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มดูแลกลุ่มเมื่อลงพื้นที่ชุมชน ถือเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำกลุ่มของนักศึกษาและเป็นการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนด้วยกันโดยมีผู้สอนคอยสนับสนุน อีกทั้ง หลักการดังกล่าวยังแสดงถึงการให้ความสำคัญแก่การเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย

2) ความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อโครงการบริการจากนักศึกษา พบว่าชุมชนมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการให้บริการของนักศึกษาว่าควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ ซึ่งในแง่นี้ สอดคล้องกับการประเมินการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติของผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของนักศึกษาที่ผลการประเมินชี้ว่า นักศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการชุมชนให้มากขึ้น

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการสอนของผู้สอนที่ช่วยยกระดับการให้บริการชุมชนของนักศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์โครงการ บอกวัตถุประสงค์การให้บริการ แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนของคุณครูสอน ข้อมูลส่วนนี้สะท้อนวิธีการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนโดยตรง มีข้อสังเกตคือเรื่องตรวจและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอได้รับการประเมินน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะวิชามีการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติและประมวลผลด้วยการสอบปลายภาคครั้งเดียว พร้อมกันนี้จะใช้วิธีการรับชิ้นงานเพื่อให้คะแนนในช่วงปลายภาคเรียนพร้อมกันทุกชั้น จึงทำให้ไม่มีการตรวจชิ้นงานและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ แนวทางการพัฒนาการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลสะท้อนกลับของการเรียนรู้ระหว่างภาคเรียน เห็นควรเปลี่ยนแปลงกติกากิจการส่งชิ้นงานเพื่อส่งผลการประเมินการเรียนแก่นักศึกษาให้สม่ำเสมอ น่าจะส่งผลดีแก่นักศึกษามากขึ้น

จากข้อมูลที่เป็นข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรค สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 11 สรุปผลการประเมิน ข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางพัฒนาวิธีสอน

วัตถุประสงค์วิจัย	ผลการประเมิน	ข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางพัฒนาวิธีสอน
<p>1. ประเมินผล การเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ของ รายวิชาจิตสำนึก สาธารณะ เพื่อ ชุมชน</p>	<p>1.1-1.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์รายวิชาด้านหลักวิชาการและ จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา ผลทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยสถิติ T-Test ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 พบว่านักศึกษามีการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่า มากกว่าก่อนเรียน 2.79</p>	<p>1. มีข้อสังเกตก่อนเรียนว่านักศึกษาไม่เข้าใจ วัตถุประสงค์รายวิชาเป็นไปลักษณะ "กิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์" มากกว่า "เป็นกระบวนการ เรียนรู้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนา"</p> <p>2. การประเมินความรู้เรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจดีทั้งก่อน และหลังเรียน แต่ทั้งนี้ คะแนนที่ได้ไม่สามารถ ใช้อ้างอิงในเชิงพฤติกรรมได้ว่านักศึกษามี การแสดงจิตอาสาอย่างน้อยเพียงใด</p>	<p>1. สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของรายวิชาว่าเป็นการเรียนรู้ ชุมชนด้วยการฝึกปฏิบัติจริง กิจกรรมต่างๆในรายวิชาจึงเป็น เพียงเครื่องมือสำหรับใช้เรียนรู้ชุมชน และการเกิดจิตอาสาของ ผู้เรียนถือเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้นั้น</p> <p>2. ออกแบบกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงแล้วประเมินผล ตลอดจนเน้น ย้ำระหว่างกระบวนการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนในเรื่องการฝึก ปฏิบัติอันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนได้ อย่างแท้จริง เรียกว่า "เรียนให้เข้าใจและทำให้รู้จริง"</p>
	<p>1.3 การประเมินด้านการนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ เรียนไปปฏิบัติจริงในลักษณะการเขียน โครงการและให้บริการแก่ชุมชนได้ในระดับ มากโดยได้รับคะแนนประเมินอยู่ในระดับ คะแนน 4.33 จากคะแนนเต็ม 5</p>	<p>1. โครงการส่วนใหญ่วางแผนกิจกรรมให้บริการ ชุมชนโดยมุ่งประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนใน ลักษณะรักษาทริพยัมบัตีสวนรวม ส่งเสริมให้ ชุมชนรักบ้านตนเองแต่ยังเปิดโอกาสหรือดึงคน ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย</p> <p>2. การประชาสัมพันธ์โครงการของกลุ่ม นักศึกษาบางกลุ่มไม่ทั่วถึงชุมชนทำให้การ ให้บริการไม่สามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่าง แท้จริง</p> <p>3. การประยุกต์ความรู้กับองค์ความรู้อื่นๆ เช่น การดึงเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านมาร่วมเสริมใน กิจกรรมการให้บริการชุมชน</p>	<p>1. ผู้สอนควรเน้นย้ำเรื่องการมีส่วนร่วมจากชาวบ้าน ให้คำ ชี้แนะเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่ควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้าร่วม กิจกรรมที่ให้บริการควรเน้นการให้บริการที่ชาวบ้านได้ประโยชน์ อย่างยั่งยืน ควรให้ชุมชนได้รับทราบการลงพื้นที่ของนักศึกษา</p> <p>2. ผู้สอนเพิ่มการประสานงานกับชุมชนและติดตามนักศึกษาเมื่อ ลงชุมชนทำกิจกรรมบริการชุมชนให้มากขึ้น ก่อนทำกิจกรรม บริการชุมชนควรสนับสนุนให้นักศึกษามีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมแก่ชาวบ้านว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด ชาวบ้านสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรและจะได้รับประโยชน์ใดบ้าง</p> <p>3. สนับสนุนการสอนควรมีแนวทางพัฒนาให้กลุ่มนักศึกษา สามารถประยุกต์กิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมภายใน ชุมชน และดึงเอาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามาผนวกร่วม เสริมในกิจกรรม</p>

วัตถุประสงค์วิจัย	ผลการประเมิน	ข้อสังเกต/ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางพัฒนาวิธีสอน
<p>2. ประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน</p>	<p>2.1 <u>ผลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน</u> โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.21 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก</p> <p>2.2 <u>ผลการประเมินความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการของนักศึกษา</u> โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.11 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก</p> <p>2.3 <u>ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อผู้สอน</u> โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.49 หรือมีความพึงพอใจในระดับมาก</p>	<p>2.1 <u>ข้อสังเกตจากผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมของคณะผู้สอน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนเสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการสำรวจและเวลาในการทำกิจกรรมกับชุมชนให้มากขึ้น • สถานที่หรือชุมชน ต้องการศึกษาศูนย์ชุมชนต่างจังหวัดเพื่อเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ • จำนวนนักศึกษา มีจำนวนมากและไม่เหมาะสมหากเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สอน <p>2.2 <u>ข้อสังเกตจากชุมชนต่อโครงการบริการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • การประชาสัมพันธ์โครงการมีไม่ทั่วถึง และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ <p>2.3 <u>ข้อสังเกตจากผู้เรียนต่อผู้สอน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • เรื่องตรวจและส่งคืนแบบฝึกหัดหรือรายงานอย่างสม่ำเสมอได้รับผลการประเมินน้อยที่สุด 	<p>2.1 กำหนดจำนวนครั้งในการศึกษาชุมชนเพื่อความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่งและต้องพิจารณาอิงกับจำนวนกลุ่มนักศึกษา ทางแก้เบื้องต้น คือ การกำหนดกลุ่มเรียนของนักศึกษาให้มีจำนวนที่เหมาะสม ซึ่งคณะผู้สอนมีความคิดเห็นไว้ว่าไม่ควรเกินกลุ่มเรียนละ 60-80 คนจึงเหมาะสมที่สุด สนับสนุนให้มีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มนักศึกษาเมื่อลงพื้นที่ศึกษาชุมชน ถือเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำกลุ่มของนักศึกษาเป็นการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนด้วยกันโดยมีผู้สอนคอยสนับสนุน และแสดงถึงการให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.2 ยกกระดับการให้บริการชุมชนของนักศึกษาโดยส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์โครงการ บอกวัตถุประสงค์การให้บริการ แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ</p> <p>2.3 เปลี่ยนแปลงกติกาวิธีการส่งชิ้นงานเพื่อส่งผลการประเมินการเรียนแก่นักศึกษาให้สม่ำเสมอ</p>

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์ลีตาและคณะ. (2540). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ :
**ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.
 มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2549) **หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ.**
 กทม. : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2546). **รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรระดับประถมศึกษาให้มี
 จิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันวิจัย
 พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2549) **แนวทางการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ในเอกสาร
 ประกอบการประชุมวิชาการประจำปีของเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคกลางเพื่อ
 พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย, จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม หน้า 16-25. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดโครงการและกิจกรรมของคณะผู้สอน

ข้อที่	หัวข้อประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ก่อนเรียนและก่อนเข้าร่วมโครงการ ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่ในระดับใด					
2	หลังเรียนและเข้าร่วมโครงการมีท่าน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่ในระดับใด					
3	ความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรม ต่างๆโครงการ					
4	ความรู้หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการ เข้าร่วมโครงการ					
5	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการ จัดโครงการ					
6	ความรู้ความสามารถของผู้สอน					
7	ความเหมาะสมของงบประมาณที่ จัดสรรแก่นักศึกษาเพื่อทำโครงการ					
8	หลังเข้าร่วมโครงการ นักศึกษา ต้องการทำความดีเพื่อสังคมมากขึ้น					
9	การดูแลเอาใจใส่ของผู้สอน					
10	ความประทับใจจากการเข้าร่วม โครงการ					

ข้อเสนอแนะอื่น (กรุณาแสดงความคิดเห็น)

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบประเมินผลโครงการ
วิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน (GE137) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

1. เพศ	0 ชาย	0 หญิง
2. อายุ	0 ไม่เกิน 20 ปี	0 21- 30 ปี
	0 31-40 ปี	0 41-50 ปี
	0 51-60 ปี	0 60 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 : การประเมินโครงการ (โปรดแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อโดยใส่เครื่องหมาย /)

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	โครงการที่นักศึกษาให้บริการ เหมาะสมกับสภาพปัญหาในชุมชน					
2	ความเหมาะสมของช่วงระยะเวลาใน การจัดโครงการ					
3	ความเหมาะสมของสถานที่จัด					
4	ประชาชนพึงพอใจในการให้บริการ ของนักศึกษา					
5	การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมี ส่วนร่วมในโครงการ					
6	ประชาชนได้รับความรู้หรือ ประโยชน์จากโครงการที่จัด					
7	โครงการที่จัดทำให้ประชาชนเห็น ความสำคัญในการดูแลชุมชนตนเอง ให้ดีขึ้น					
8	ความเหมาะสมของกิริยาท่าทาง นักศึกษาเมื่อให้บริการแก่ชุมชน					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการเสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม
นักศึกษาวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน

ภาคผนวก ค

แบบประเมินโครงการบริการชุมชน กลุ่ม.....

วิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

หัวข้อ	ระดับความเห็น				
	ดีมาก	ดีพอใช้	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. การประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง					
1.1 การใช้ความรู้ที่เรียนไปศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนที่เป็นอยู่จริงก่อนคิดโครงการ					
1.2 รูปแบบกิจกรรมสอดคล้องกับปัญหาของชุมชน					
1.3 มีการใช้เทคนิคสังเกตและสัมภาษณ์ชาวบ้าน					
1.4 ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อเข้าใจชุมชนให้มากขึ้น					
1.5 ริเริ่มสร้างสรรค์งานบริการชุมชนด้วยการบูรณาการศาสตร์ความรู้อื่นนอกเหนือจากที่เรียน ได้แก่.....					
2. ข้อเสนอโครงการ					
2.1 โครงการมีเนื้อหาชัดเจน					
2.2 กิจกรรมตอบสนองความต้องการชุมชน					
2.3 โครงการสามารถปฏิบัติได้จริง					
2.4 การเสนอโครงการตรงเวลา					
2.5 สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อเสนอ					
3. การมีจิตอาสาเพื่อชุมชน					
3.1 โครงการมุ่งให้บริการชุมชนเป็นหลัก					
3.2 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม					
3.3 ส่งเสริมการรักษาของส่วนรวมในชุมชน					
3.4 กระตุ้นให้คนเกิดจิตสำนึกรักชุมชนตนเอง					
3.5 ชุมชนเข้าใจและได้รับประโยชน์จากโครงการโดยตรง					
4. การให้บริการชุมชน					
4.1 สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเข้าร่วมโครงการบริการชุมชนทุกขั้นตอน					
4.2 สมาชิกประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนรับทราบก่อนให้บริการ					
4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อให้บริการชุมชน					
4.4 สมาชิกยอมรับความคิดเห็นและคำติชมต่างๆจากชาวบ้านได้					
4.5 มีการประเมินความสำเร็จและอุปสรรคภายหลังสิ้นสุดโครงการ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	อริสา สุขสม (Arisa Suksom)
วุฒิการศึกษา	สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และผู้ช่วยเลขานุการ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น หลักสี่ กทม. 10210 โทรศัพท์ 0-29547300-29 โทรภายใน 481 (อาคาร 6 ชั้น 9)
ผลงาน	1. การสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการแต่งกายแฟชั่น : กรณีศึกษา สยามสแควร์ (IDENTITY FORMATION OF YOUTH THROUGH FASHIONABLE CLOTHINGS : A CASE STUDY OF SIAM SQUARE) (2550) (วิทยานิพนธ์) 2. แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเกาะลันตาใหญ่ จังหวัดกระบี่ (Master Plan for sustainable tourism development in Koh Lanta, Krabi Province) (2550) (ผู้ร่วมวิจัย ทูนักวิจัยมูลนิธินโยบายสาธารณะไทย) 3. ธรรมชาติในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง ระดับจังหวัด (Good governance in provincial election committee) (2551) (ผู้ช่วยนักวิจัย ทูนักวิจัย United States Agency for International Development (USAID))
ชื่อ-สกุล	อนุชา สถิตยพงษ์
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อมศึกษา (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าแผนกออกแบบสวนและพันธุ์ไม้ ฝ่ายอาคารสถานที่และ ยานพาหนะ และอาจารย์พิเศษ วิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น หลักสี่ กทม. 10210 โทรศัพท์ 0-29547300-29 โทรภายใน 550
ผลงาน	1. การวิจัย EIA โครงการศึกษาติดตามผลกระทบจากการประกอบ กิจการกำจัดกากอุตสาหกรรม จังหวัดสระบุรี สำนักงาน สิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 (2548) 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคลอง เปรมประชากร (2551)